

5 Concretisering van doelen, overeenstemming over doelen en betrokkenheid van participanten

5.1 Inleiding

In dit hoofdstuk wordt ingegaan op de opvattingen over en de interpretaties die de participanten van de Vensterscholen geven aan de doelen van het Vensterschoolbeleid. Er wordt aandacht besteed aan de vraag of er overeenstemming is over doelen en of de algemene doelstellingen en uitgangspunten van het Vensterschoolbeleid zijn uitgewerkt in concrete en op eindniveau gedefinieerde doelen. Tevens wordt in dit hoofdstuk ingegaan op de vraag of betrokkenheid van de participanten is gerealiseerd.

Informatie over de doelen van het Vensterschoolbeleid en de doelopvattingen van de participanten is verkregen met behulp van beleidsdocumenten van de gemeente Groningen en interviews met sleutelpersonen op drie niveaus in de organisatie: het beleidsniveau, het managementniveau en het uitvoerende niveau. Beleidsmedewerkers van de dienst OCSW, de wethouder van onderwijs en de projectleider van de Vensterscholen zijn de participanten die op beleidsmatig niveau betrokken zijn bij de invoering van het Vensterschoolbeleid. Op het managementniveau onderscheiden we de vier locatiemanagers en de schoolleiders van de scholen voor (speciaal) basisonderwijs. De professionals van de participerende instellingen zijn de participanten die actief zijn op het uitvoerende niveau.

De beleidsstandpunten van de gemeente Groningen zijn het vertrekpunt van waaruit de doelen en visie(s) van de betrokkenen beschreven worden. Vervolgens wordt ingegaan op de opvattingen en interpretaties van de verschillende participanten. De opvattingen van de verschillende categorieën van betrokkenen zullen met elkaar vergeleken worden.

Informatie over de betrokkenheid van de participanten is verkregen met behulp van de interviews met locatiemanagers en beleidsambtenaren. Allereerst volgt een korte beschrijving van de doelen en uitgangspunten van het Vensterschoolbeleid, zoals ze genoemd zijn in de beleidsdocumenten van de gemeente Groningen (5.2). Achtereenvolgens worden de opvattingen van de participanten op het beleids-, management- en uitvoerende niveau beschreven, namelijk de beleidsambtenaren (5.3), de locatiemanagers (5.4), de schoolleiders (5.5) en de professionals van de participerende instellingen (5.6).

In paragraaf 5.7 wordt ingegaan op doe-explicitering. In paragraaf 5.8 wordt ingegaan op de betrokkenheid van de participanten. Het hoofdstuk wordt afgesloten met enkele conclusies.

5.2 Beleid

De speerpunten en doelstellingen van het Vensterschoolbeleid, zoals die door de gemeente Groningen zijn geformuleerd, zijn terug te vinden in een aantal documenten, waaronder de beleidsbrochure (Gemeente Groningen, 1995), Vensterschooljournals en de projectplannen- en jaarverslagen (Gemeente Groningen, 1999b; 2002b). Zoals in hoofdstuk 2 werd aangegeven, zijn de doelen van de Vensterschool gerelateerd aan de volgende thema's: een doorgaande lijn in opvoeding en onderwijs, integraal werken c.q. samenwerking tussen onderwijs- en welzijnsinstellingen (waar mogelijk in nieuwe gebouwen), zorgafstemming, realisatie van een verlengde schooldag en ouderbetrokkenheid.

Het bevorderen van de opvoedings- en onderwijskansen, gelijke mogelijkheden voor alle kinderen en het bevorderen van maatschappelijke participatie van kinderen en ouders, worden in de beleidsstukken als centrale doelstellingen gepresenteerd (zie Gemeente Groningen, 1995; 1999b). In het projectplan 2002/2003 (gemeente Groningen, 2002b) worden de volgende thema's als doelstellingen aangemerkt:

1. een doorgaande lijn in opvoeding en onderwijs
2. maatschappelijke participatie
3. ouderbetrokkenheid
4. een sluitende aanpak van zorg

5.3 Beleidsambtenaren

Met behulp van de interviews met beleidsambtenaren van de dienst OCSW is geïnterviewd welke doelstellingen op beleidsniveau worden nagestreefd met het Vensterschoolbeleid in Groningen. In totaal gaat het om vier informanten: de wethouder, de projectleider van de Vensterscholen, het hoofd van de afdeling onderwijskundige zaken en de coördinator van het integraal jeugdbeleid.

Bij het benoemen van de doelen van de Vensterschool verwezen drie beleidsambtenaren naar vier centrale thema's (pijlers) van het Vensterschoolconcept. Ze gaven aan deze thema's dezelfde betekenis, namelijk:

1. een doorgaande lijn in opvoeding en onderwijs: een goede aansluiting tussen de peuterspeelzaal, kinderdagopvang en het basisonderwijs en tussen het basisonderwijs en het voortgezet onderwijs én aansluiting tussen activiteiten op school, gezinsactiviteiten en buurtactiviteiten;
2. een verlengde schooldag: participatie van kinderen aan buitenschoolse activiteiten, met name kinderen die vanuit de gezinssituatie weinig of geen kans krijgen om deel te nemen aan educatieve, culturele en sportactiviteiten; opvang voor kinderen van werkende ouders;
3. samenwerking tussen instellingen; onderling uitwisselen van gegevens en afstemming van activiteiten, met name op het gebied van zorg;
4. ouderbetrokkenheid: ouders betrekken bij de school en ouders laten participeren aan activiteiten.

Het betrekken van ouders bij de school wordt door alle vier informanten aangemerkt als een thema dat prioriteit heeft. Het betrekken van ouders bij het bestuur van de school was aanvankelijk een doelstelling die volgens één van de beleidsambtenaren op de achtergrond is geraakt, omdat daar geen voedingsbodem voor was binnen de scholen en omdat de ouders daar zelf niet warm voor lopen.

Ouderbetrokkenheid wordt in ieder geval gezien als een zeer belangrijk onderdeel van de Vensterschool, maar wat er met ouderbetrokkenheid exact wordt nagestreefd, wordt niet door alle vier beleidsambtenaren helder uiteengezet.

De wethouder:

“Het is lastig om een beeld te krijgen van wat je nou eigenlijk zou willen met ouderbetrokkenheid en wat ouders zelf op dit gebied willen. Ouderbetrokkenheid zal op verschillende gebieden tot stand moeten kunnen komen.”

Eén van de vier beleidsambtenaren verwees bij het benoemen van de doelen van de Vensterscholen niet naar de vier thema's van het Vensterschool-concept, maar naar de volgende twee hoofddoelen: a) het bevorderen van gelijke kansen in het onderwijs, met name kansen voor leerlingen uit achterstandssituaties en b) meer democratisering vanuit de 'community-gedachte' (de school is van de gemeenschap in een bepaalde wijk). Deze informant is van mening dat niet iedereen de eerste doelstelling onderschrijft. Volgens deze beleidsambtenaar vindt een aantal betrokkenen het vooral belangrijk dat een Vensterschool goede opvangvoorzieningen biedt. We illustreren dit gegeven met het volgende citaat.

Een beleidsambtenaar:

“Kunnen we uiteindelijk beoordelen wat het effect is op de ontwikkeling van kinderen? Dit is eigenlijk niet eens zo relevant, omdat de Vensterschool in de eerste plaats een antwoord moet bieden op maatschappelijke ontwikkelingen. Voor ouders en hun kinderen behoren er voorzieningen voor kinderopvang en vrijetijdsbesteding te zijn waardoor beide ouders in staat worden gesteld om te werken. In de Vensterschool kunnen we die faciliteiten bieden en kunnen we de maatschappelijke participatie bevorderen.”

De vraag wat de doelen van de Vensterschool zijn, speelt volgens de beleidsambtenaren een steeds grotere rol in het ontwikkelingsproces van de Vensterscholen. Volgens het hoofd van onderwijszaken was ‘het bevorderen van gelijke kansen in het onderwijs’ de oorspronkelijke hoofddoelstelling van het Vensterschoolbeleid. De huidige algemene doelstelling is volgens het hoofd van onderwijszaken en de coördinator van het integraal jeugdbeleid ‘kinderen beter laten opgroeien met de competenties die nodig zijn om goed in de maatschappij te functioneren’.

De opvattingen over wat de doelen van de Vensterschool zijn, heeft volgens de coördinator van het jeugdbeleid te maken met de discussie die in de regiegroep Vensterscholen lange tijd is gevoerd over de zogenaamde breedte- en de diepte-strategie.

Breedte- en dieptestrategie

In het Vensterschoolbeleid wordt het accent gelegd op de breedte-strategie, waarbij de activiteiten en voorzieningen bestemd zijn voor alle kinderen. Participatie is daarbij een belangrijke doelstelling naast het kunnen aanbieden van een activiteiten aanbod, een doorgaande lijn in de ontwikkeling van kinderen middels goede begeleiding op het gebied van opvoeding en onderwijs. De diepte-strategie richt zich op een specifieke doelgroep, namelijk kinderen met achterstanden en heeft tot doel achterstanden te verminderen en gelijke kansen te bevorderen. In de praktijk worden beide strategieën toegepast in de Vensterscholen en heeft het onderscheid tussen de activiteiten volgens de geïnterviewden te maken met de financiering.

Volgens de ondervraagde beleidsambtenaren is er binnen de regiegroep en gemeenteraad overeenstemming over de vier pijlers van het Vensterschoolbeleid. Het bevorderen van participatie heeft prioriteit. Participatie wordt omschreven als ‘de deelname van kinderen aan allerlei activiteiten met name kinderen in

achterstandssituaties, zodat alle kinderen kunnen meedraaien in deze maatschappij.’

In de interviews werd aangegeven dat er door de politieke partijen in de gemeenteraad verschillende accenten worden gelegd en dat er verschillende opvattingen zijn over het Vensterschoolbeleid. Enerzijds wordt prioriteit gegeven aan het bevorderen van maatschappelijke participatie van kinderen en het bevorderen van democratische processen in de Vensterscholen. Met dit laatste wordt bedoeld dat verschillende groepen uit de gemeenschap (ouders, kinderen, leerkrachten, welzijnsinstellingen) samen bepalen wat er aan activiteiten op de Vensterscholen plaatsvindt. Anderzijds vindt een deel van de gemeenteraad het belangrijk te weten of de Vensterscholen bijdragen aan de leerprestaties van kinderen. Of de Vensterschool bedoeld is om onderwijsachterstanden te bestrijden of is bedoeld als breedte-strategie voor alle kinderen is een steeds terugkerend debat in de gemeenteraad, aldus de wethouder. De wethouder lichtte dit als volgt toe:

“Er zijn partijen die de Vensterschool zien als een algemene voorziening die geen invloed kan uitoefenen op individueel niveau. Ze vinden het kansenbeleid belangrijker en dat beleid zou volgens desbetreffende partijen meer nadruk moeten krijgen.”

Twee van de ondervraagde beleidsambtenaren zijn van mening dat de doelen verhelderd moeten worden. Eén van deze respondenten vindt dat de doelstellingen van de Vensterschool niet scherp geformuleerd zijn en dat hierdoor verschillende accenten kunnen worden gelegd:

“Het doel van het Vensterschoolbeleid kan betrekking hebben op het bieden van gelijke kansen, waarbij vooral de kansen van kinderen uit lagere sociale milieus worden verbeterd of het accent kan liggen op het kunnen bieden van kinderopvang en zinvolle naschoolse activiteiten.”...“...De kwestie die herhaaldelijk aan de orde gesteld wordt, is voor welk probleem de Vensterschool nu eigenlijk een oplossing is.”

Alle ondervraagde beleidsambtenaren gaven aan dat de gemeente met de organisatie van een expertmeeting initiatief heeft genomen tot een heroriëntatie op de doelen van het Vensterschoolbeleid.

Expertmeeting

In november 2001 organiseerde de gemeente Groningen een bijeenkomst waarbij de meeste participanten van de Vensterscholen vertegenwoordigd waren. De bedoeling van de expertmeeting was dat de algemene doelen van de Vensterschool werden uitgewerkt in doelen die specifiek, meetbaar, acceptabel, realistisch en tijdgebonden zijn (de zogenaamde SMART-doelstellingen). Tijdens de bijeenkomst kregen de participanten de mogelijkheid om aan te geven wat voor hen de belangrijkste doelstellingen zijn van de Vensterschool. Na inventarisatie van de doelen, werd een lijst samengesteld met de acht meest genoemde doelstellingen:

1. maatschappelijke participatie van kinderen
2. een goede zorgstructuur
3. een ononderbroken opvoedings- en ontwikkelingslijn
4. de betrokkenheid van ouders
5. een soepele overgang van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs
6. korte lijnen en samenwerking tussen instellingen van de Vensterschool
7. het combineren van arbeid en zorg (met andere woorden: voldoende mogelijkheden voor kinderopvang voor werkende ouders)
8. sociale cohesie

Uit de doelenlijst blijkt dat maatschappelijke participatie van kinderen de hoogste prioriteit heeft onder de participanten van de Vensterscholen. De doelen uit de lijst komen overeen met de doelen en uitgangspunten, zoals die omschreven staan in de nota van 1995. We stellen vast dat de expertmeeting niet heeft geleid tot de concretisering van doelstellingen en de specificatie van doelen in eindopbrengsten. De doelstellingen geven namelijk niet aan wat er precies bereikt moet worden en wat de gewenste opbrengsten van de Vensterschool zijn.

Wat betreft de interpretaties van de beleidsambtenaren geldt dat men zich bij het formuleren van de doelen vooral baseert op de beleidsthema's. In grote lijnen is op beleidsniveau overeenstemming over de doelen, maar er bestaat ook een verschil in interpretatie. Niet eenduidig is bepaald of het bij de Vensterschool gaat om een voorziening voor een brede doelgroep die voorziet in buitenschoolse opvangvoorzieningen en ondersteuning biedt aan ouders of om een voorziening die ook gericht is op het bereiken van effecten op leerling-niveau.

5.4 Locatiemanagers

De locatiemanagers van de vier Vensterscholen Vinkhuizen, Oosterpark, SPT en Hoogkerk zijn aan het begin van de onderzoeksperiode (het tweede

Vensterschooljaar) en aan het eind van de onderzoeksperiode (in het zesde Vensterschooljaar) gevraagd aan te geven wat de doelstellingen van de Vensterschool zijn.

In het eerste interview werd de belangrijkste doelstelling van de Vensterschool door de vier locatiemanagers omschreven als ‘deelname van kinderen (en ouders) aan activiteiten in de vrije tijd’. De locatiemanager van Vinkhuizen en de locatiemanager van de Oosterpark gaven aan dat die activiteiten bedoeld zijn om de ontwikkelingskansen van kinderen te vergroten. Het bevorderen van het sociaal welbevinden en sociale cohesie zijn tevens doelen die aan de vrijetijdsactiviteiten gekoppeld worden. Twee locatiemanagers (Vinkhuizen en Hoogkerk) gaan ervan uit dat het verbeteren van het sociaal welbevinden van kinderen in de Vensterschool indirect effect kan hebben op de prestaties van kinderen op school. De locatiemanager van Hoogkerk is van mening dat de vrijetijdsactiviteiten tot doel hebben de sociale contacten tussen kinderen te verbeteren. De locatiemanager van SPT vindt dat de Vensterschool-activiteiten in de eerste plaats het sociale leefklimaat op school en in de thuissituatie behoren te verbeteren. Uiteindelijk gaat het volgens haar om het wegwerken van achterstanden. Ze gaf aan dat het niet gaat om leerachterstanden. Ook de locatiemanager van SPT en Oosterpark gaven uitdrukkelijk aan dat de Vensterschool niet bedoeld is om de cognitieve prestaties van kinderen te vergroten.

Een tweede hoofddoelstelling die door drie van de locatiemanagers werd genoemd, is ‘het vergroten of verbreden van de zorg voor kinderen’. Twee locatiemanagers noemden ‘ouderparticipatie’ als derde hoofddoel, waarbij het gaat om het verhogen van het persoonlijk ontwikkelingsniveau van ouders en het versterken van de betrokkenheid van ouders bij hun kind. ‘Het vergroten van de samenwerking tussen instellingen op wijkniveau’ werd door de locatiemanagers ook als een doelstelling aangemerkt. Eén van de locatiemanagers lichtte dit als volgt toe:

“Het doel is dat de samenwerking hechter wordt en dat de instellingen gebruik maken van elkaars professionaliteit en activiteiten bundelen op wijkniveau.”

Ten tijde van het tweede interview was op de locatie SPT een nieuwe locatiemanager aangesteld. Op de locatie Hoogkerk had de locatiemanager haar functie neergelegd wegens ziekte. Een medewerker van deze Vensterschool die

coördinerende Vensterschool-taken uitvoert vanuit de basisschool, is gevraagd deel te nemen aan het interview.

Uit de interviews blijkt dat het vergroten van de deelname van kinderen aan vrijetijdsactiviteiten nog steeds prioriteit heeft. Het aanbrengen van een doorgaande lijn in onderwijs en opvoeding werd ook aangemerkt als doelstelling. In tabel 5.1 zijn de doelen van de locatiemanagers vermeld. Het verbeteren van zorg, ouderbetrokkenheid en een doorgaande lijn, zijn doelen die door de locatiemanagers als volgt werden toegelicht.

Tabel 5.1 Doelen van de locatiemanagers

1. Het stimuleren van deelname van kinderen (en ouders) aan vrijetijdsactiviteiten om daarmee de ontwikkelingskansen te vergroten; het verbeteren van sociale contacten, sociaal leefklimaat en welbevinden van kinderen;   2. Het verbeteren van de zorg voor kinderen;   3. Ouderparticipatie: het betrekken van ouders bij hun kind en het bevorderen van de eigen ontwikkeling van ouders;   4. Meer samenwerking tussen instellingen op wijkniveau;   5. Een doorgaande lijn in onderwijs en opvoeding.

Het verbeteren van de zorg

Drie locatiemanagers gaven aan dat het aandachtsgebied 'zorg' gericht zou moeten zijn op de verbetering van vroegtijdige probleemsigalering bij kinderen in de voorschoolse periode (nul tot vier jaar) en de verbetering van de begeleiding van zorgkinderen. De informant van Vensterschool Hoogkerk gaf aan dat er binnen Vensterschool Hoogkerk geen behoefte is om veranderingen aan te brengen op het gebied van zorg.

Ouderbetrokkenheid

De locatiemanager van Vinkhuizen gaf aan dat het betrekken van ouders in relatie dient te staan tot drie verschillende aspecten: het ondersteunen van de opvoeding, het stimuleren van de eigen ontwikkeling van ouders en het betrekken van ouders in bestuurlijke zin, waarbij ouders meedenken en beslissen over hoe de Vensterschool eruit moet zien. Dit laatste aspect vindt de locatiemanager het meest moeilijk te realiseren onderdeel binnen het aandachtsgebied ouderbetrokkenheid.

De locatiemanagers gaven aan dat ouderbetrokkenheid vooral in het teken staat van het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders.

Doorgaande lijn in onderwijs en opvoeding

Volgens de locatiemanagers van de Vensterscholen Vinkhuizen, SPT en Oosterpark heeft de doorgaande lijn betrekking op de continuering van de zorg voor kinderen in de Vensterschool, waarbij er overleg is over zorgkinderen en gegevens over de ontwikkeling van kinderen worden doorgegeven. Dit aandachtsgebied sluit dus aan bij 'het verbeteren van de zorg'. Volgens de informant uit Hoogkerk is de doorgaande lijn op Vensterschool Hoogkerk gericht op afstemming van de pedagogische aanpak tussen de peuterspeelzalen en de onderbouw van de basisscholen.

Er zijn interpretatieverschillen ten aanzien van de reikwijdte van de doorgaande lijn. Door twee personen werd aangegeven dat er een doorgaande lijn moet zijn vanaf peuterspeelzaal naar de onderbouw van de basisschool. Eén persoon is van mening dat het gaat om een doorgaande lijn vanaf de voorschoolse instellingen (SOW en peuterspeelzalen) tot en met de bovenbouw van de basisschool en één persoon gaf aan dat de doorgaande lijn zich moet toespitsen op de aansluiting tussen de peuterspeelzaal tot en met het voortgezet onderwijs. Ook zijn er verschillen met de opvattingen van de beleidsambtenaren. De beleidsambtenaren betrekken de doorgaande lijn namelijk niet alleen op de aansluiting tussen voorschoolse voorzieningen en het basis- en voortgezet onderwijs, maar ook op de aansluiting tussen activiteiten op school en buitenschoolse activiteiten.

Uit de inventarisatie blijkt dat de locatiemanagers vrijwel dezelfde doelen nastreven en dat er nauwelijks verschuivingen in doelen heeft plaatsgevonden. Het gaat hoofdzakelijk om vier centrale thema's van het Vensterschool-concept. Alleen ten aanzien van het thema 'doorgaande lijn' constateren we interpretatieverschillen.

5.5 Schoolleiders

Aan het eind van 2001 hebben in totaal acht schoolleiders geparticipeerd aan het onderzoek. Het gaat om zeven schoolleiders uit het basisonderwijs en een schoolleider uit het speciaal basisonderwijs. Vier van deze informanten hebben deelgenomen aan een interview en vier hebben een schriftelijke vragenlijst ingevuld. Aan de schoolleiders is gevraagd wat het motief is geweest voor

deelname aan de Vensterschool en welke doelen met de Vensterschool worden nagestreefd.

Motieven voor deelname aan de Vensterschool

De twee meest genoemde motieven om te participeren aan de Vensterschool zijn de mogelijkheden voor leerlingen tot participatie aan muziek, sport en cultuur en de verbetering van de hulpverlening en begeleiding aan zorgleerlingen in samenwerking met andere instellingen. Beide motieven werden door vier schoolleiders genoemd. Twee schoolleiders gaven daarnaast aan dat het opvolgen van het gemeentelijk beleid ook een motief is. Eén van de schoolleiders noemde dit zelfs 'een dwingend aspect'.

Doelen van de schoolleiders

De meest genoemde doelen zijn:

- Kinderen in aanraking brengen met recreatieve/sociaal-culturele naschoolse activiteiten (sport, muziek en cultuur) (zes schoolleiders);
- Het verbeteren van sociale vaardigheden, sociale ontwikkeling en/of het welbevinden (zes schoolleiders);
- Het ondersteunen van ouders bij de opvoeding (zes schoolleiders);
- Andere doelen met betrekking tot ouders, bijvoorbeeld participatie aan activiteiten, ouders informeren, contacten met ouders bevorderen, persoonlijke ontwikkeling stimuleren (vijf schoolleiders);
- Een gezamenlijk eenduidig pedagogisch klimaat/aanpak (vijf schoolleiders);
- Verbeteren van de zorg of hulpverlening aan kinderen en samenwerking op dit gebied met andere instellingen (vier schoolleiders).

Enkele schoolleiders hebben zeer ruim geformuleerde sociaal-maatschappelijke doelen, bijvoorbeeld 'Het vergroten van ontwikkelingsmogelijkheden van de kinderen, zodat er een positieve invloed ontstaat op het maatschappelijk functioneren en welbevinden in de toekomst' of 'Er toe bijdragen dat kinderen of gezinnen meer binding krijgen met de school en de wijk ofwel meer binding met de maatschappij'. Andere doelen die door slechts enkele schoolleiders worden aangestipt zijn: 'het verbeteren van de lichamelijke ontwikkeling van kinderen' en 'het verminderen van taalachterstanden'. Slechts één schoolleider noemde 'het betrekken van ouders bij beslissingen over de school' een doelstelling van de Vensterschool. Ze gaf aan dat de school in dit kader ouders probeert te betrekken

bij de organisatie van activiteiten, maar dat er geen intentie is om ouders te betrekken bij inhoudelijke zaken.

De visie van twee schoolleiders die bij dezelfde Vensterschool zijn aangesloten, komt echter niet overeen. De ene schoolleider stelt het verbeteren van de opvoedingskwaliteit (op school en thuis) als centrale doelstelling, terwijl de andere schoolleider aspecten met betrekking tot opvoeding en begeleiding van kinderen juist van minder belang vindt.

Overeenstemming over doelen binnen de school

De vraag of de gewenste doelen door het schoolpersoneel gedeeld worden, werd door twee schoolleiders bevestigd. Een derde schoolleider merkte op dat de doelen tot op zekere hoogte gedeeld worden, wat betekent dat de leerkrachten waarschijnlijk wel achter de doelen staan, maar zich niet uit eigen initiatief bezig houden met de doelen van de Vensterschool:

“Wat we willen bereiken met de Vensterschool komt zo nu en dan oppervlakkig ter sprake. In zekere mate worden de doelen gedeeld, maar vanuit eigen initiatief vrijwel niet.”

De andere vijf schoolleiders beantwoordden de vraag niet ontkennend of bevestigend. Alle vijf gaven aan dat de notulen van de plangroepvergaderingen van de Vensterschool voor het schoolteam ter inzage aanwezig zijn. Twee van deze vijf schoolleiders gaven aan dat de Vensterschool tijdens de teamvergaderingen aan de orde komt. Twee schoolleiders noemden dat doelen en inhoud van de Vensterschool alleen in het begin in de teamvergaderingen zijn besproken. Er volgt een citaat van twee respondenten:

“In de beginfase werd er wel over gepraat in de teamvergaderingen, maar nu wordt er niet meer inhoudelijk gesproken over de Vensterschool. Het zou eigenlijk wel weer een agendapunt moeten worden. Aan de andere kant geldt dat de leerkrachten worden afgeschermd.”

“In het begin werd wel over de Vensterschool gesproken in de teamvergadering. Ik heb er eigenlijk nog niet zoveel van gemerkt dat de doelen door het schoolteam worden gedeeld. Het leeft nog niet, omdat de school niet in de nieuwbouw zit. De leerkrachten ontmoeten elkaar tot nu toe

weinig in overlegsituaties, want er zijn nog geen gezamenlijke activiteiten van de twee scholen van de Vensterschool. Dit moet nog groeien.”

Eén van de schoolleiders gaf aan niet op de hoogte te zijn of de doelen door het schoolpersoneel worden gedeeld en maakte duidelijk dat er binnen de school niet gepraat wordt over de Vensterschool, omdat de school meer gericht is op de eigen schoolontwikkeling, namelijk het personeelsbeleid en de onderwijsontwikkeling.

Geconcludeerd kan worden dat de schoolleiders grotendeels dezelfde doelen nastreven. Het gaat voornamelijk om sociaal-pedagogische doelen. Over het algemeen geldt voor de groep schoolleiders dat er tussen Vensterscholen en binnen Vensterscholen vrijwel geen verschillen zijn in doelopvattingen van schoolleiders. Opvallend is dat doelen en inhouden van de Vensterschool op lang niet alle participerende basisscholen ter sprake komt. Op sommige scholen blijkt dat de innovatie niet leeft bij het schoolpersoneel. Daardoor hebben schoolleiders weinig zicht op, of er onder het schoolpersoneel overeenstemming is over de doelen van de Vensterschool.

5.6 Professionals van de participerende instellingen

Professionals van verschillende instellingen die zich hebben aangesloten bij één of meer Vensterscholen, hebben in het interview aangegeven wat zij willen bereiken met het aanbod van activiteiten in de Vensterschool. In totaal zijn 34 professionals en twee vrijwilligers (ouders uit de ouderraad) geïnterviewd. Bij de analyse van de interviewdata en resultatenbeschrijving is onderscheid gemaakt tussen zes groepen van professionals. De groepen verwijzen naar het type instelling of naar het type activiteiten die de professionals uitvoeren in de Vensterscholen, namelijk:

- peuterspeelzalen (medewerkers van het Centraal Orgaan Peuterspeelzalen);
- opvoedingsondersteuning en ouderbetrokkenheid (medewerkers van Spel- en opvoedwinkels, sociaal verpleegkundigen van de GGD, een medewerker van het JABC, een allochtone contact-ouder, de coördinator van de dienst OCSW voor het project Opvoedingsondersteuning en Ontwikkelingsstimulering, een medewerker van OWWZ, een medewerker van het NPC en vrijwilligers);
- zorg- en preventieactiviteiten (een medewerker van het ABCG, een medewerker van de Maatschappelijk Juridische Dienstverlening en wijkgezondheidscoördinatoren van de GGD);
- bibliotheek (medewerkers van vier filialen van de openbare bibliotheek);

- naschoolse activiteiten (medewerkers van de welzijnsinstelling, Stichting WING);
- voortgezet onderwijs (coördinatoren c.q. mentoren van de scholen voor voortgezet onderwijs)

Professionals: peuterspeelzalen

De peuterspeelzalen die aangesloten zijn bij de Vensterscholen Hoogkerk, Vinkhuizen, Oosterpark en SPT behoren tot de Stichting Centraal Orgaan Peuterspeelzalen (COP). De peuterspeelzalen krijgen vanuit de stichting begeleiding van een coördinator. Vier informanten hebben meegewerkt aan een interview.

De vier informanten geven prioriteit aan de volgende twee doelen:

- 'een doorgaande lijn van de peuterspeelzaal naar de basisschool': samenwerken met de onderbouwleerkrachten van de basisscholen, het afstemmen van het aanbod van de peuterspeelzaal en de onderbouw van de basisscholen, afstemmen van elkaars werkwijze ofwel een eenduidige pedagogisch-didactische aanpak. Ook het uitwisselen van gegevens over de ontwikkeling en voortgang in ontwikkeling van kinderen behoort volgens de respondenten tot het ontwikkelen van een doorgaande lijn;
- Het betrekken van ouders bij de Vensterschool. De respondenten vinden dat ouders goed geïnformeerd moeten worden over wat er op school gebeurt en dat ouders ondersteuning behoren te krijgen bij (opvoedings)problemen.

Professionals: opvoedings- en ontwikkelingsondersteuning en ouderbetrokkenheid

Er zijn dertien personen geïnterviewd die activiteiten organiseren voor één of meer Vensterscholen in het kader van opvoedings- en ontwikkelingsondersteuning en/of ouderbetrokkenheid. Alle respondenten vinden 'het bereiken en activeren van ouders, met name de lagere sociale milieus' de meest belangrijke doelstelling van de Vensterschool. De meerderheid van de ondervraagden vindt 'het ondersteunen van ouders bij de opvoeding' een belangrijke doelstelling van de Vensterschool. Hierbij doelt men op het wegnemen van onzekerheden van ouders; het aanvullen van kennis, inzicht en vaardigheden van ouders en het zo vroeg mogelijk signaleren van opvoedings- en gedragsproblemen.

Vier personen vinden 'het verkrijgen van informatie van de leerkrachten en leidsters over de opvoedingssituatie of over gedragsproblemen van kinderen, zodat passende ondersteuning geven kan worden' een belangrijke doelstelling van de Vensterschool.

Ook worden sociale doelen genoemd, waaronder ‘het verbeteren van contacten tussen kinderen’, ‘kinderen leren samenspelen’ en ‘ouders uit hun sociaal isolement halen’. Twee professionals vinden ‘een doorgaande lijn in activiteiten voor ouders (met name opvoedingsondersteuning)’ een belangrijke doelstelling van de Vensterschool. Eén van deze personen gaf aan dat hier echter nog geen duidelijke definitie en criteria voor zijn. Volgens deze respondent is het vaststellen van een dergelijk definitie en criteria voor de uitvoerenden in de Vensterscholen een te moeilijke taak.

Professionals: zorg- en preventieactiviteiten

Er zijn vier professionals geïnterviewd die zich bezighouden met de ontwikkeling en coördinatie van activiteiten gericht op zorg en preventie: een maatschappelijk werker, een schoolpsycholoog en twee wijkgezondheidscoördinatoren.

Door alle vier respondenten werden de volgende doelen aangemerkt als belangrijke doelen van de Vensterschool:

- afstemmen van activiteiten en integratie van zorg en onderwijs;
- het verbeteren van de toegankelijkheid van zorgvoorzieningen, culturele en naschoolse voorzieningen;
- het bevorderen van de participatie aan deze voorzieningen door kinderen en ouders.

Andere doelen die in de interviews werden genoemd, zijn:

- het betrekken van ouders bij de school (één persoon);
- het bevorderen van de deskundigheid van leerkrachten op het gebied van (gedrags)problemen van kinderen (één persoon);
- het bevorderen van de psycho-sociale en lichamelijke ontwikkeling van kinderen (één persoon).

Professionals: bibliotheekactiviteiten

Elk van de vier Vensterscholen maakt gebruik van de faciliteiten van de openbare bibliotheek. Op twee Vensterscholen (Vinkhuizen en SPT) is deze voorziening ondergebracht in het nieuwe Vensterschoolgebouw. De andere twee Vensterscholen maken gebruik van het wijkfiliaal. Van elk van de vier bibliotheekfilialen heeft één medewerker deelgenomen aan een interview.

De vier informanten vinden ‘het bevorderen van het lezen bij kinderen’ een hoofddoelstelling van de Vensterschool. Deze bibliotheekmedewerkers willen dat kinderen, ouders en andere wijkbewoners meer gebruik gaan maken van de

activiteiten en faciliteiten van de bibliotheek en dat de uitleen van boeken toeneemt. Andere doelen die genoemd werden, zijn:

- samenwerking met andere instellingen, zodat de bibliotheek activiteiten kan aanbieden voor kinderen (en jongeren);
- afstemming van activiteiten en informatie uitwisselen over de situatie in de wijk.

Eén van de respondenten vindt de deelname van kinderen aan recreatieve activiteiten ook een belangrijke doelstelling van de Vensterschool.

Professionals: naschoolse activiteiten

In totaal zijn zeven professionals geïnterviewd die naschoolse activiteiten (NSA) coördineren voor kinderen in één van de vier Vensterscholen. Vijf respondenten coördineren naschoolse activiteiten voor kinderen tot en met twaalf jaar. Twee respondenten zijn verantwoordelijk voor de coördinatie van naschoolse activiteiten voor tieners.

De hoofddoelen van de Vensterschool zijn volgens de NSA-coördinatoren:

- een zinvolle vrijetijdsbesteding bieden aan kinderen (zeven personen);
- kinderen in aanraking brengen en kennis laten maken met sport en creatieve activiteiten (zeven personen);
- het bieden van een plezierige en veilige omgeving (na schooltijd) (vier personen);
- ouderparticipatie en het bieden van opvoedingsondersteuning aan ouders (twee personen).

De meeste NSA-coördinatoren zijn van mening dat kinderen sociale vaardigheden leren waardoor gedragsproblemen en vandalisme op straat voorkomen kan worden. Eén van de coördinatoren vindt dat de Vensterschool niet alleen sociale, maar ook educatieve doelstellingen heeft. Door twee van de coördinatoren werd naar voren gebracht dat de Vensterschool streeft naar inhoudelijke afstemming van het binnen- en buitenschoolse aanbod.

Professionals: voortgezet onderwijs

Vier scholen voor voortgezet onderwijs organiseren activiteiten voor leerlingen in het kader van de Vensterschool Vinkhuizen, Oosterpark of SPT. Elk van de vier scholen heeft een Vensterschool-coördinator die deelneemt aan de plangroepvergaderingen van één van deze drie Vensterscholen.

De vier VO-coördinatoren vinden 'het bieden van een zinvolle vrijetijdsbesteding aan de leerlingen' de meest belangrijke doelstelling van de Vensterschool. Elk van

de respondenten noemde daarnaast één of meer van de volgende sociaal-pedagogische doelstellingen:

- 'het bevorderen van sociale contacten tussen leerlingen'
- 'het bevorderen van een prettig schoolklimaat'
- 'het aanleren van sociale vaardigheden'
- 'het leren van andere vaardigheden dan het schoolse leren'
- 'het geven van meer verantwoordelijkheden aan de leerlingen'

Het thema 'ouderbetrokkenheid' werd door drie respondenten naar voren gebracht. Twee VO-coördinatoren vinden het bevorderen van ouderparticipatie een hoofddoelstelling van de Vensterschool. Ze zijn van mening dat ouders meer betrokken moeten worden bij activiteiten op school, met name bij ouderavonden over opvoedingsthema's en bij gezamenlijke activiteiten voor ouders en leerlingen. Eén van deze respondenten lichtte dit toe met het volgende:

“Onze school wil graag meer contacten met ouders. Ouderparticipatie moet nog op gang komen. Er komen steeds minder ouders op de ouderavonden. Vooral in de hogere klassen neemt de participatie van ouders af. De ouders zijn niet op de hoogte van wat er op school gebeurt. Bovendien bereiken we niet de ouders die we graag willen bereiken, namelijk ouders die kampen met opvoedingsproblemen.”

Eén van de coördinatoren gaf expliciet aan dat het bevorderen van ouderparticipatie géén doelstelling is die zijn school nastreeft in het kader van de Vensterschool:

“Het bevorderen van ouderparticipatie proberen we al jaren, maar het is niet duidelijk hoe je dit moet veranderen. Vanuit de school is er ook geen behoefte om de participatie van ouders te veranderen.”

Door drie VO-coördinatoren werd het thema 'zorg' aangestipt. Eén van deze respondenten vindt het verbeteren van de leerlingenzorg op school een belangrijke doelstelling van de Vensterschool. Volgens deze respondent is het van belang dat de school aandacht besteed aan de problemen van leerlingen. De coördinatoren van twee andere VO-scholen maken duidelijk dat extra aandacht voor leerlingenzorg middels activiteiten van de Vensterschool niet nodig is, omdat de school een eigen systeem en procedures heeft voor de zorg en begeleiding van de leerlingen.

5.7 Doe-explicitering

Overleg en overeenstemming over doelen

Aan de locatiemanagers, schoolleiders en professionals is gevraagd of er tussen de participanten in de Vensterscholen overleg en overeenstemming is over de doelen van de Vensterschool.

Twee van de vier locatiemanagers gaven aan dat het overleg over de doelen van het Vensterschoolbeleid plaatsvindt in het overleg tussen de locatiemanagers van alle Vensterscholen en de projectleider. Eén van de locatiemanagers gaf aan dat bij de bespreking van doelen en activiteiten het accent ligt op het vergroten van de deelname aan naschoolse activiteiten en de deelname aan de peuterspeelzalen met als achterliggende doelstelling het vergroten van de ontwikkelingskansen van kinderen.

De locatiemanager van Vinkhuizen benadrukte in het interview dat bij het vaststellen van de plannen door de plangroep van de Vensterschool besproken wordt welke richting men op wil met de Vensterschool en op welke manier men dat wil bereiken. Er is volgens de locatiemanager nauwelijks verschil van mening over de doelen. Ook de locatiemanager van Vensterschool Oosterpark is van mening dat de doelen worden gedeeld:

“Iedereen werkt vol enthousiasme met ouders en kinderen. Het gemeenschappelijk doel is dat ouders en kinderen zich veilig en prettig voelen binnen de Vensterschool. Elke instelling heeft daarbij haar eigen werkgebied en methodieken.”

De informant die Vensterschool Hoogkerk vertegenwoordigt, gaf te kennen dat de discussie over doelstellingen meer op gang is gekomen sinds de instellingen in één gebouw zijn ondergebracht. Ze lichtte dit als volgt toe:

“Er is een werkgroep communicatie opgericht die een bijeenkomst heeft georganiseerd voor medewerkers van de Vensterschool. Centraal stond de vraag ‘wat willen we met de Vensterschool in Hoogkerk en wat is nu specifiek de functie van de Vensterschool in Hoogkerk’. Het gaat daarbij met name om de relatie is tussen de wijk en de Vensterschool. Wat betreft de doelen, denk ik dat niet iedereen op één lijn zit.”

De betreffende informant van Vensterschool Hoogkerk gaf aan de hand van twee voorbeelden aan waarom op deze locatie nog geen overeenstemming over de doelen is bereikt. Het eerste voorbeeld is dat er discussie gevoerd wordt over hoe de zorg binnen de Vensterschool vormgegeven moet worden. Het tweede voorbeeld is dat er tussen de twee participerende basisscholen verschillen zijn wat betreft hun betrokkenheid. Ze is van mening dat medewerkers zich pas bezig gaan houden met de doelstellingen als ze het gevoel hebben betrokken te zijn bij de Vensterschool. De locatiemanager van SPT gaf aan dat de participanten achter de vier pijlers van de Vensterschool staan, dat er in grote lijnen overeenstemming is over de doelstellingen, maar dat over de concrete invulling meningsverschillen bestaan. Volgens de locatiemanager geldt dit met name voor de doelen van de naschoolse activiteiten:

“De vraag is wat we met deze activiteiten willen bereiken. Ze kunnen gericht zijn op sociale doelen (puur gezelligheid of het ontwikkelen van teamgeest), fysieke doelen, zoals het verbeteren van de motoriek of emancipatorische doelen (bijvoorbeeld jongens en meisjes stimuleren om mee te doen aan koken).”

De locatiemanager van SPT gaf aan dat er in werkgroepen wel eens gesproken wordt over doelstellingen, maar dat dit tot dusver nog te weinig gebeurt. De locatiemanager is van mening dat een doelstellingen-discussie hard nodig is binnen de plangroep.

Aan de professionals (en vrijwilligers) is gevraagd of er binnen de Vensterschool (Vensterscholen) overeenstemming is bereikt over de doelen. Acht van de 36 geïnterviewden gaven aan dat het duidelijk merkbaar is dat de doelen met elkaar worden gedeeld. De helft van deze respondenten zijn professionals van Vensterschool Oosterpark. De respondenten die aangaven dat de doelen worden gedeeld, merkten op dat er overeenstemming is over het algemene idee, over de centrale thema's of dat er overeenstemming is over het Vensterschoolbeleid. Vier respondenten (professionals van vier verschillende Vensterscholen) merkten op dat er binnen de Vensterschool niet gepraat wordt over de doelen.

Drie personen gaven aan dat het bepalen van een visie en het vaststellen van doelen vooral afhangt van enkele personen in de Vensterschool. Het gaat om personen die een visie hebben en die visie kunnen overbrengen op de andere participanten. Drie respondenten die betrokken zijn bij de Vensterschool Oosterpark vinden dat met name de sociaal verpleegkundige van de GGD en de

locatiemanager van de Vensterschool een belangrijke rol vervullen bij de ontwikkeling van een visie. Het overige en grootste deel van de respondenten is niet op de hoogte in hoeverre er overeenstemming in doelstellingen is binnen de Vensterscholen, maar gaven aan dat de participanten het waarschijnlijk wel in grote lijnen eens zijn over de doelen.

Helderheid van doelen

Drie professionals van de GGD zijn van mening dat er in de Vensterscholen niet met duidelijke doelstellingen wordt gewerkt. Zo gaf één van deze professionals aan dat er nog afspraken gemaakt moeten worden over wat de Vensterschool wil bereiken en welke activiteiten belangrijk zijn. Een professional die betrokken is bij drie Vensterscholen merkte hierover het volgende op:

“De professionals komen wel bij elkaar voor overleg, maar er wordt vaak onvoldoende naar het doel gekeken. Het ontbreekt aan helderheid, aan een kader waarbinnen de verschillende werkgroepen werken. Soms heb ik het werken in de Vensterschool als chaos ervaren, maar ik merk dat er wel degelijk lijn in zit. Het blijft echter steeds zoeken naar het doel waar we naar toe werken. Je merkt dat het tijd kost om een lijn te krijgen in visie.”

Interpretatieverschillen

Uit de interviews blijkt dat er binnen de Vensterscholen geen eenduidige visie is over de doelgroep waarop de Vensterscholen zich richten. Volgens het oorspronkelijke idee bestaat de doelgroep van de Vensterscholen uit kinderen van nul tot vijftien jaar en hun ouders. Drie van de vier professionals van scholen voor voortgezet onderwijs vinden echter dat de groep 12- tot 15-jarigen in de Vensterschool onderbelicht wordt. Twee professionals gaven aan dat de activiteiten van het voortgezet onderwijs weinig aan bod komt in de plangroepvergaderingen. Ze vinden dat het nog niet duidelijk is welke rol het voortgezet onderwijs in de Vensterschool heeft. Eén van de respondenten merkte in het interview het volgende op:

“De groep 12-plus wordt in de Vensterschool niet belangrijk gevonden. Deze groep wordt overigens wel door de locatiemanager belangrijk gevonden, maar het is niet duidelijk of de instellingen dit als een doelgroep beschouwen.”

Uit de interviews met de professionals blijkt dat er binnen de Vensterscholen geen eenduidigheid is over welke ouders en kinderen tot de doelgroep behoren. Onder de participanten van de Vensterscholen bestaan drie verschillende visies over de doelgroep. De eerste opvatting is dat de Vensterschool-activiteiten bedoeld zijn voor alle kinderen en ouders. Dit is de visie vanuit het gemeentelijk beleid die inhoudt dat Vensterscholen de participatie van alle kinderen en ouders dienen te stimuleren, ongeacht hun achtergrond. Een tweede opvatting is en dit is de visie van de meeste professionals binnen de Vensterscholen, dat het aanbod van de Vensterschool specifiek gericht moet zijn op kinderen van ouders met een laag opleidingsniveau. Ook wordt de term ‘achterstandsgezinnen’ gebruikt.

De professionals die activiteiten coördineren op het gebied van opvoedingsondersteuning en zorg en preventie geven aan dat deze gezinnen over het algemeen moeilijk te bereiken zijn, weinig participeren aan activiteiten en de ondersteuning en zorg het meest nodig hebben. Kinderen uit deze gezinnen hebben volgens deze respondenten veelal te maken met lichamelijke en psycho-sociale achterstanden. Een derde opvatting is dat de Vensterscholen zich meer zouden moeten richten op gezinnen met meervoudige complexe problemen. Deze visie wordt naar voren gebracht door enkele wijkgezondheidscoördinatoren en de coördinator van het project opvoedings- en ontwikkelingsstimulering. Een discussie over de doelgroep vond tijdens de onderzoeksperiode overigens alleen plaats in de plangroep van Vensterschool Oosterpark.

Op grond van de interviewgegevens stellen we vast dat een klein deel van de respondenten van mening is dat de Vensterscholen langzaam maar zeker een visie ontwikkelen en dat de verschillende instellingen dezelfde doelen en ideeën hebben. Echter gaf ook een klein deel van de respondenten aan dat er in de Vensterscholen wordt gewerkt met onduidelijke doelen en/of dat er geen eenduidige visie is over de doelgroep waarop de Vensterscholen zich richten.

5.8 Betrokkenheid van de participanten

Voor succesvol implementeren van het Vensterschool-concept is het van belang dat de participerende partijen zich betrokken voelen bij de Vensterschool. Actieve betrokkenheid van de participanten is nodig voor het kunnen bereiken van overeenstemming over doelen. In de interviews met locatiemanagers en beleidsambtenaren zijn daarom vragen gesteld over de betrokkenheid van de instellingen. De bedoeling was om de respondenten op een vierpuntsschaal aan te laten geven in welke mate de participerende instellingen betrokken zijn. Bij de

interviewafname bleek dat de respondenten deze vraag op deze wijze niet konden beantwoorden. Wel kon een globaal beeld worden gegeven van de mate van betrokkenheid. Er wordt een beschrijving gegeven van de opvattingen van de locatiemanagers en beleidsambtenaren over de betrokkenheid van de instellingen.

De locatiemanagers van Vensterschool Vinkhuizen en Oosterpark zijn van mening dat de instellingen zeer betrokken zijn, maar dat dit afhangt van de tijd die een instelling beschikbaar stelt en van de personeelscapaciteit. Beiden gaven aan dat met name de professionals op uitvoerend niveau zeer betrokken zijn. Een coördinator van Vensterschool Hoogkerk gaf ook aan dat de betrokkenheid van de instellingen vooral te maken heeft met de hoeveelheid tijd die instellingen beschikbaar stellen voor de Vensterschool. In geval van ziekte blijkt de betrokkenheid af te nemen.

Een locatiemanager:

“Instellingen moeten in sommige gevallen leren dat de activiteiten passen binnen hun eigen doelstellingen en daar tijd voor vrijmaken. Het is steeds de vraag welk deel van de werkzaamheden ten gunste komen van de Vensterschool”

De locatiemanager van Vensterschool SPT gaf in het interview aan dat de betrokkenheid van de instellingen langzaam is gegroeid en dat het een moeizaam proces is geweest om instellingen te betrekken bij de Vensterschool. Om de betrokkenheid en de samenwerking tussen instellingen te stimuleren, werden workshops over teambuilding en samenwerking georganiseerd door een externe instelling. Ook werd een zogenaamd activeringsteam ingesteld met onder meer vertegenwoordigers van de basisschool, bibliotheek, het buurtcentrum en de peuterspeelzaal. De locatiemanager van deze Vensterschool gaf in het interview aan:

“Ik ben tevreden over de betrokkenheid van de instellingen en wat we allemaal bereikt hebben. Een probleem is het onderhouden van het actief blijven. Men gaat van fase naar fase, terwijl er doorlopend aandacht moet zijn voor de actieve betrokkenheid van de instellingen. Als locatiemanager speel je daarin een belangrijke rol, maar door de werkdruk ben je soms minder alert hierop. Dit zou nog beter kunnen.”

Aangezien op drie locaties (Oosterpark, Vinkhuizen en Hoogkerk) twee of meer basisscholen deel uit maken van de Vensterschool is aan de respondenten gevraagd of er verschillen zijn tussen de basisscholen wat betreft hun betrokkenheid en deelname aan de Vensterschool.

De locatiemanagers van Vinkhuizen en Oosterpark gaven aan dat er geen verschillen zijn wat betreft de betrokkenheid bij de planvorming en het overleg, maar dat er wel verschillen zijn in de participatie van kinderen aan activiteiten. Op de locatie Vinkhuizen heeft dit volgens de locatiemanager te maken met de afstand tussen het Vensterschoolgebouw en de basisschool die elders in de wijk gevestigd is. Op de locatie Oosterpark heeft het verschil in deelname volgens de betreffende locatiemanager te maken met een capaciteitsprobleem. Hiermee wordt bedoeld dat er niet voldoende mogelijkheden zijn om kinderen van beide basisscholen te laten participeren aan de buitenschoolse opvang van de Vensterschool.

Over de betrokkenheid van de basisscholen op de locatie Hoogkerk werd vermeld dat er een verschil is tussen de twee participerende scholen. Het verschil uit zich volgens de respondent (een coördinator) in het gegeven dat de ene school meer formatie beschikbaar stelt voor de coördinatie van Vensterschool-activiteiten. Daarnaast werd opgemerkt dat personeelwisselingen (onder meer bij de peuterspeelzalen) en ziekte de mate van betrokkenheid van de participanten sterk hebben beïnvloed. Instellingen, zoals de peuterspeelzalen van Hoogkerk nemen volgens desbetreffende respondent daardoor zelf weinig initiatieven tot samenwerking.

De betrokkenheid van leerkrachten verschilt per locatie. Op de locatie Vinkhuizen, SPT en Hoogkerk participeren één of twee leerkrachten aan een werkgroep naschoolse sport- en muziekactiviteiten. Op de locatie Oosterpark zijn geen leerkrachten betrokken bij werkgroepen-overleg. Door de locatiemanager van deze Vensterschool werd opgemerkt dat de leerkrachten bewust niet bij de planvorming en organisatie van Vensterschool-activiteiten worden betrokken. Ze worden wel geïnformeerd, maar niet belast met de uitvoering.

Een aantal professionals (waaronder medewerkers van de GGD, de bibliotheek, een contactpersoon voor allochtone ouders, de coördinator van het project Opvoedings- en Ontwikkelingsondersteuning en een medewerker van het ABCG) is van mening dat de leerkrachten over het algemeen moeilijk bereikbaar zijn voor overleg en meer betrokken zouden moeten zijn bij de Vensterschool. Hoewel leerkrachten in een Vensterschool ontlast kunnen worden door ondersteuningsinstellingen, wordt door professionals van deze instellingen wel

waarde gehecht aan de betrokkenheid van leerkrachten bij het overleg over Vensterschool-activiteiten.

De betrokkenheid van de instellingen bij de Vensterschool varieert volgens de geïnterviewde beleidsambtenaren van zeer betrokken tot nauwelijks betrokken. Voor het verschil in betrokkenheid werden verschillende redenen gegeven. Volgens de projectleider hebben de instellingen die rechtstreeks werken met kinderen een andere rol in de Vensterschool en zijn ze zichtbaar meer aanwezig dan bijvoorbeeld de hulpverleningsinstellingen. Ook is de financieringsstructuur volgens de projectleider een belangrijke factor. Voor instellingen die geheel of gedeeltelijk worden gefinancierd door de gemeente is de deelname aan de Vensterschool een subsidievoorwaarde. Dit geldt niet voor instellingen die provinciaal aangestuurd worden, zoals Stichting Jeugdzorg.

Volgens de wethouder zijn er instellingen die geen meerwaarde zien in deelname aan de Vensterschool, omdat ze voor het bereiken van de doelgroep niet afhankelijk zijn van de Vensterschool. Een voorbeeld is Stichting Thuiszorg (het consultatiebureau). Voor welzijnsinstellingen geldt juist dat zij met het kinder- en jeugdwerk in de Vensterscholen veel beter hun doelgroep kunnen bereiken. Zowel de wethouder als de projectleider gaven aan dat er ten aan zien van de betrokkenheid van instellingen een duidelijke ontwikkeling merkbaar is:

“Aanvankelijk waren alleen de professionals op uitvoerend niveau gemotiveerd en was er nauwelijks betrokkenheid van het management. Gaandeweg zijn de instellingen in meer of mindere mate overtuigd dat het werken in de Vensterschool bijdraagt aan de eigen doelen van de instellingen.”

5.9 Conclusies

In dit hoofdstuk zijn de doelen van de participanten en de betrokkenheid van de participanten van de Vensterscholen aan de orde gekomen. De doelopvattingen en interpretaties van vier verschillende groepen informanten zijn uiteengezet: beleidsambtenaren van de dienst OCSW, locatiemanagers van de vier Vensterscholen, schoolleiders en professionals (en vrijwilligers). Ten aanzien van de doelexplicitering kan geconcludeerd worden dat er wel een verschuiving heeft plaatsgevonden in de doelen in de zin dat de accenten zijn verlegd, maar niet wat betreft het concreter worden van de doelen.

Het blijkt dat discussie over doelen vooral op het hoogste (beleids)niveau plaatsvindt. Op het uitvoerende niveau in de Vensterscholen is een discussie over de doelen niet of nauwelijks aan de orde. In sommige gevallen blijkt dat doelen of innovatieinhoud nog nauwelijks leven bij de betrokkenen in een Vensterschool; vooral in de periode waarin de participanten nog niet hun intrek hebben genomen in het nieuwe Vensterschoolgebouw.

Binnen de groepen informanten komen de opvattingen en interpretaties in grote lijnen overeen. Onder beleidsambtenaren bestaat wel een belangrijk verschil in opvatting, namelijk of de Vensterschool alleen gericht is op het bevorderen van maatschappelijke participatie of ook op het verbeteren van leerresultaten van kinderen in de Vensterscholen. Professionals in de Vensterscholen verwijzen vooral naar doelen die relevant zijn voor hun eigen werkgebied. Tussen de groepen informanten zijn daardoor wel enige verschillen in doelopvatting te zien.

Het beeld dat de geïnterviewde locatiemanagers en beleidsambtenaren geven van de betrokkenheid van de participanten is dat professionals op het uitvoerende niveau over het algemeen zeer gemotiveerd en betrokken zijn bij de Vensterschool. Het management van de participerende instellingen vinden zij minder betrokken. Instellingen die voor het bereiken van hun doelgroep afhankelijk zijn van de Vensterschool, zijn in de Vensterscholen meer zichtbaar aanwezig dan instellingen die niet in een dergelijke afhankelijkheidspositie verkeren.

Factoren die in belangrijke mate invloed lijken uit te oefenen op de mate van betrokkenheid van de participanten zijn de tijd die beschikbaar is voor overleg, enthousiasme en motivatie van individuele personen en organisatorische kwesties, zoals personeelwisselingen, personeelscapaciteit en ziekte van medewerkers. Opvallend is dat professionals van een aantal ondersteuningsinstellingen, waaronder de GGD, het ABCG en de bibliotheek, van de leerkrachten meer betrokkenheid verwachten bij het overleg over Vensterschool-activiteiten.